

เฟิ่นจิ่ง 园林ศิลปะการจัดสวนภาคจีน

นำเสนอเมื่อ : 27 ต.ค. 2552

ศิลปะการจัดสวนภาคของจีนเป็นสิ่งที่น่าศึกษา เพราะเป็นการย่อส่วน ภูมิทัศน์ (LANDSCAPE)
ลงไว้ในภาชนะหรือภาค จีนเรียกว่า เฟิ่นจิ่ง (PENJING) (园林)

เฟิ่นจิ่ง 园林

ศิลปะการจัดสวนภาคจีน

ศิลปะการจัดสวนภาคของจีนเป็นสิ่งที่น่าศึกษา
เพราะเป็นการย่อส่วนภูมิทัศน์ลงไว้ในภาชนะหรือภาค จีนเรียกว่า เฟิ่นจิ่ง (PENJING) (园林)

คำว่า เฟิ่น แปลว่าภาชนะ หรือกระถาง จิ่ง แปลว่า ภูมิทัศน์หรือวิวทิวทัศน์ ทัวไปมักจัดเป็นภูเขา เกาะ
มีต้นไม้เล็กน้อย มีธารน้ำ ทะเลสาบ แลแดดจินตนาการ เฟิ่นจิ่ง ถือได้ว่าเป็นต้นกำเนิดของ บอนไซ
ของญี่ปุ่น บอนไซ (盆栽) แปลว่า ต้นไม้ในกระถาง ดังนั้นแนวคิดหรือความหมายของเฟิ่นจิ่ง ที่หมายถึง
ภูมิทัศน์ในกระถางหรือภาค ความหมายจึงกว้างกว่าบอนไซ

เฟิ่นจิ่ง

ภูมิทัศน์ธรรมชาติของจีน

เฟิ่นจิ่งแบ่งเป็น 2 แบบใหญ่ๆ เฟิ่นจิ่งต้นไม้ (SHUMU PENJING) กับ เฟิ่นจิ่งแผ่นดินและน้ำ
(SHUIHAN PENJING) ตามหลักฐานภาพเขียนโบราณเฟิ่นจิ่งมีมาตั้งแต่สมัยราชวงศ์ถัง (ค.ศ.618-907)
ต่อมาในสมัยราชวงศ์ซ่ง (ค.ศ.960-1279) ได้พัฒนามากขึ้น จนในสมัยราชวงศ์ชิง (ค.ศ.1644-1911)
เป็นที่นิยมเล่นกันมาก โดยเฉพาะปลายราชวงศ์ชิง รูปแบบยิ่งหลากหลายซับซ้อนมากขึ้น
แบ่งตามรูปแบบทิวทัศน์ ลักษณะต้นไม้ ประเภทต้นไม้ ตามภูมิภาคต่างๆของจีน
เรียกว่ามีมากมายหลายสำนัก แต่ละจังหวัด แต่ละภาคมีแนวคิด สไตล์ที่ต่างกันไปตามความนิยมท้องถิ่น
แต่ที่สำคัญที่ควรยึดถือคือพื้นฐาน
ในปัจจุบันเฟิ่นจิ่งถือเป็นศิลปะโบราณเก่าแก่แขนงหนึ่งเช่นเดียวกับการแต่งบทกวี การเขียนอักษรจีน
การเขียนภาพพู่กันจีน และการจัดสวนจีน

การทำต้นไม้ย่อส่วนได้แพร่หลายถึงญี่ปุ่นเต็มทีในคริสต์ศตวรรษที่ 13
โดยประมาณประมาณศตวรรษที่ 6 -7 ญี่ปุ่นได้เริ่มมีการติดต่อและได้ไปศึกษารูปแบบวัฒนธรรมของจีน
จนประมาณราชวงศ์ซ่งของไต้ (ค.ศ. 1127-1279)
ลัทธิขานซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพุทธศาสนาแพร่จากอินเดียเข้าสู่จีนผสมผสานกับลัทธิเต๋าของจีน
และแนวคิดนี้ได้เริ่มเข้าสู่ญี่ปุ่น จนเป็นลัทธิหรือศาสนาเซ็นของญี่ปุ่นในทุกวันนี้
สามารถเรียกได้ว่าเป็นการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมโดยมีจีนเป็นต้นแบบให้ญี่ปุ่น
ดังจะเห็นว่าศิลปะแนวคิด และวัฒนธรรมของญี่ปุ่นมีความคล้ายคลึงกับจีนเป็นอย่างมาก

หากเปรียบเทียบ เฝิ่นจิ้ง กับ การเขียนภาพทิวทัศน์ของจีนจะมีแนวคิดที่เหมือนกันมาก เพราะนอกจากจะเน้นภูมิทัศน์ตามธรรมชาติแล้วยังแทรกด้วยปรัชญา หยิน หยาง แสดงความสมดุลกลมกลืนอยู่ในตัวชิ้นงาน เฝิ่นจิ้งภูมิทัศน์แผ่นดินและน้ำ จะมีการจัดวางที่เน้นความสมดุล ใช้ศิลปะในการเลือกต้นไม้ รูปแบบ ประเภทต้นไม้ลักษณะรูปทรงหิน สีหิน การจัดวางต้นไม้ ก้อนหิน หยาดเล็ก มอส ต้องเป็นไปอย่างสวยงามกลมกลืน รวมทั้ง การเลือกใช้ ถาดหรือภาชนะที่รองรับ ต้องเข้ากันได้ดี สร้างจินตนาการได้อย่างเหมาะสมที่ มองดูเป็นธรรมชาติ เหมือนจริง ที่สำคัญอย่างยิ่งคือการจัดสวนถาดจีนที่สวยงามจะไม่เน้นรูปแบบต้นไม้ที่มีความสมบูรณ์ตามแบบแผนเหมือนบอนไซ แต่จะเน้นชนิดประเภทต้นไม้ รูปทรงลำต้น กิ่งก้านสาขา ใบ การจัดราก ที่มีความเป็นธรรมชาติกลมกลืนกับรูปทรงหินที่จัดวาง เรียงกายงามมองดูแล้วจะไม่แข็งกระด้าง

การเลี้ยงเฝิ่นจิ้ง และบอนไซ เป็นการสร้างสมาธิ สร้างจินตนาการและการได้อยู่ใกล้ภาวะธรรมชาติ การเลี้ยงดูจะช่วยสร้างความมานะพยายาม ความอดทน แต่ที่จริงแล้วหากท่านเป็นคนรักต้นไม้ รักธรรมชาติ ชอบท่องเที่ยวเกี่ยวกับเกี่ยวกับภาพทิวทัศน์ที่พบเห็นมาเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ยิ่งหากมีหัวใจศิลปะ รักศิลปะด้วยยิ่งจะทำให้ สามารถสร้าง เฝิ่นจิ้ง และบอนไซ ได้ดี ท่านจะเพลิดเพลินใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เป็นงานอดิเรกที่น่าสนใจมาก โดยเฉพาะถ้าเราสร้างเอง ทำเอง เลี้ยงดูแลเองยิ่งภูมิใจเป็นที่สุด เพราะมันคือ ผลงานศิลปะที่มีชีวิตโดยฝีมือของท่านเอง

การสร้างเฝิ่นจิ้งของจีนนั้นลึกซึ้งมาก มันเป็นการฝึกเอาพลังความคิดของเต๋าที่สืบทอดมาเป็นพันปี ที่รวมเอาจิตวิญญาณและร่างกายเป็นหนึ่งเดียว ละวางโดยไม่ยึดติดกับหลักเกณฑ์ แต่ยึดถือธรรมชาติสิ่งแวดล้อมรอบตัวเราเป็นสำคัญ เช่นเดียวกันกับลัทธิหรือศาสนาเซ็นของญี่ปุ่น การทำสมาธิของ ชาน เต๋า เซ็นมีที่มาคล้ายกัน การสร้างเฝิ่นจิ้ง และบอนไซ จึงต้องรวบรวมสมาธิจัด ตั้งแต่ง วางรูปแบบในการจัดวางหิน ต้นไม้ สร้างน้ำ ลำธารขึ้นมาในแบบธรรมชาติ ที่กล่าวมาเป็นการกล่าวในหลักการให้สวยงามเป็นศาสตร์ ลึกซึ้งตามแนวคิดของเต๋าดำหรับ แต่ คงไม่ ถึงกับทำให้ท่านเลิกสนใจอยากเลี้ยงอยากทำไปเลยเพราะดูมันยากหนักหนา สำหรับท่านผู้สนใจขอให้พอมีคุณสมบัติดังที่กล่าวมาแล้วก็พอ เพียงรักต้นไม้ รักธรรมชาติ มีความสนใจใฝ่ศึกษา มีจินตนาการสามารถทำได้ครับ มันเป็นศิลปะจริงๆ ไม่ลองไม่รู้

อ่านเรื่องอื่นๆหรือแวะทักทายที่

<http://อาจารย์เช. kroobannok.com>